

תאריך עדכון: 12/03/13

שם המרצה: פרופ' שמואל שולמן

שם הקורס: תהליכים משפחתיים

מספר הקורס: 60-811-01

סוג הקורס: שיעור

היקף שעות: 2 ש"ס

סמסטר: ב'

שנת לימודים: תשע"ד

אתר הקורס באינטרנט:

א. מטרות הקורס (מטרות על / מטרות ספציפיות): היכרות עם הפילוסופיה של הטיפול המשפחתי, הכרת הגישות השונות ודרכי הטיפול הנגזרות מגישות אלו.

ב. תוכן הקורס: (רציונל, נושאים) הקורס יעסוק בהבנת מושג המשפחה תוך הצגת מודלים תיאורטיים ודינמיקה של המשפחה והנישואין. תודגש התפיסה המערכתית בהבנת מבנה המשפחה ותהליכה. תידון מערכת יחסי הגומלין בין התהליכים המשפחתיים לבין התפתחות היחיד והסתגלותו, תוך התייחסות לאספקטים של העברה בין-דורית. כן תודגש הגישה הרואה פתולוגיה כביטוי של קושי או מסר של המערכת המשפחתית. הקורס יקיף שיטות טיפול מערכתיות, אסטרטגיות ופרדוקסליות. כמו כן תובא שיטת התערבות משפחתית קיצרת מועד תוך שימת דגש על כוחות המשפחה ואופן איתורם וגיוסם. הקורס גם יתייחס לאופן בו גישות והערכות מחקריות תורמות להבנת תהליכים ותוצאות בטיפול.

מהלך השיעורים: הקורס יתבסס על קריאה ודיון של חומר תיאורטי, הצגת וידאוטייפים של טיפול ועל סימולציה של שיטות טיפול.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

1. המשפחה כמערכת חברתית - ארגון חוקים, מבנה, מערכות-תת מערכות, גבולות.
2. איפיוני מבנים משפחתיים - גישות מערכתיות ודינמיות - היחיד והכלל במשפחה.
3. המשפחה - תהליכי התפתחות - המשכיות ושינוי.
4. משפחה - מציאות, מיתוס, סודות, שקרים, ציפיות, העברה בין-דורית.
5. פתולוגיה כמסר משפחתי.
6. שיטות התערבות מבניות ואסטרטגיות.

7. שיטות התערבות דינמיות וחוויתיות.
8. שיטות התערבות פרדוקסליות.
9. טיפול משפחתי קצר מועד.
10. טיפול זוגי מתוך ראייה של יחסי אובייקט.
11. הבנת טיפול ותהליכיו מתוך גישה של Evidence based.
- ג. חובות הקורס: נוכחות וקריאת מאמרים משבוע לשבוע.**

דרישות קדם: אין

חובות / דרישות / מטלות:

מרכיבי הציון הסופי: בסוף הקורס תתקיים בחינה. ציון הבחינה יהווה את הציון הסופי.

ד. ביבליוגרפיה: (חובה ורשות) – בהתאמה לשיעורים

-
- Minuchin, S. (1982). *Families and family therapy*. Tel Aviv: Dvir (Hebrew) Ch. 2-5, 8).
- Wynne, L.C. (1984). The epigenesis of relational systems: A model for understanding family development. *Family Process*, 23, 297-318.◌
-
- Combrinck-Graham, L. (1985). A developmental model for family systems. *Family Process*, 24, 139-150.
-
- Byng-Hall, J. (1995). *Rewriting family scripts, improvisations and systems change*. New York: Guilford Press. (Ch. 2,3,4)
- Imber-Black, I. (1993). *Secrets in families and family therapy*. New York: Norton. (Ch. 1)
-
- Byng-Hall, J. (1980). Symptom bearer as marital regulator: Clinical implications. *Family Process*, 19, 355-365.◌
-
- Haley, J. (1982). *Problem solving therapy*. Tel Aviv: Sifriat Poalim. (Hebrew) Ch. 1,2,4.
-
- Neill, J.R. & Kniskern, D.P. (1982). *From Psyche to System, The Evolving Therapy of Carl Whitaker*. New York: Guilford Press. pp. 317-363; The hindrance of theory in clinical work; Symbolic-experiential family therapy.
-
- Selvini, M. (1988). *The work of Mara Selvini-Palazzoli*. Northvale, NJ: Aronson. Ch. 18, 19, 20.
- Selvini-Palazzoli, M. et al. (1980). Hypothesizing -circularity-neutrality: Three guidelines for the conductor of the session. *Family Process*, 19, 3-12.
-
- Walsh, F. (2003). Family resilience: a framework for clinical practice. *Family Process*, 42, 1-18.
- Penn, P. (1985). Feed forward: Future questions, future maps. *Family Process*, 24, 99-310.

Scharff, J.S. & Scharff, D.E. (1997). Object relations couple therapy. *American Journal of Psychotherapy*, 51, 141, 173.

Diamond, G., & Liddle, H. A. (1996). Resolving a therapeutic impasse between parents and adolescents in multidimensional family therapy. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64, 481-488.

Diamond, G., & Liddle, H. A. (1998). Transforming negative parent-adolescent interactions: From impasse to dialogue. *Family Process*, 38, 5-26.

OPTIONAL

Larner, G. (2000). Towards a common ground in psychoanalysis and family therapy: On knowing not to know. *Journal of Family Therapy*, 22, 61-82.

Bertrando, P. (2000). Text and context: Narrative, postmodernism and cybernetics. *Journal of Family Therapy*, 22, 83-103.

Penn, P. & Frankfurt M. (1994). Creating a participant text: Writing, multiple voices, narrative multiplicity. *Family Process*, 33, 217-231.

Middleberg, C.V. (2001). Projective identification in common couple dances. *Journal of Marital and Family Therapy*, 27, 341-352.

White, M. & Epston, D. (1999). *Narrative means to therapeutic ends*. Tel Aviv: Cherikover. Ch. 1 17-42; Ch. 2 51-74; Ch. 3 85-108 (Hebrew).

Scheinkman, M., & Fisbane, M. D. (2004). The vulnerability cycle: Working with impasses in couple therapy. *Family Process*, 43, 279-299.